

JUSTITSMINISTERIET

Dato: 17. juni 2014
Dok.: 1214087

UDKAST TIL TALE

til Integrationsudvalgets høring om radikalisering og ekstremisme den 18. juni 2014

Generelt om radikalisering

- Radikalisering kan beskrives som en proces, hvor et individ i stigende grad aktivt støtter eller retfærdiggør anvendelsen af vold og ulovlige midler for at opnå politiske og/eller ideologiske mål.
- Generelt er radikaliseringsprocessen en flydende og dynamisk proces, der vil være unik for hvert individ. Der findes ingen simple årsagssammenhænge i radikaliseringsprocessen, men i stedet en række faktorer, der påvirker individer på forskellige måder.
- Det er væsentligt at fremhæve, at radikalisering ikke er en lineær vej, der automatisk fører til anvendelse af voldelige midler. For mange er det blot en modkultur til den eksisterende samfundsstruktur. Hovedparten af de personer, der bliver radikaliseret, anvender aldrig voldelige midler, men begrænser deres støtte til sympatitilkendegivelser for radikale synspunkter eller evt. økonomisk støtte.

- En radikaliseringsproces kan have mange udtryksformer med forskellige start- og sluttidspunkter. Radikalisering kan foregå hurtigt eller over flere år.
- Radikaliseringsprocessen kan foregå i mange forskellige miljøer og dækker således ikke kun personer i militante islamistiske miljøer. Dvs. at radikaliseringsprocesser også foregår hos personer relateret til eksempelvis det højre- og venstreekstremistiske miljø eller i enkeltsagsgrupper.

Radikalisering i islamistiske miljøer i Danmark

- Der foregår i disse år en målrettet rekruttering til islamistiske miljøer i Danmark. I en række miljøer sker der tillige en målrettet radikaliseringsproces i militant islamistisk retning. Denne radikaliseringsproces gennemføres af en mindre gruppe personer i mere lukkede forløb. Nogle af disse personer er kendt af PET fra tidligere danske terrorsager.
- Der anvendes i miljøerne, og særligt i grupperne, en skærpet militant islamistisk retorik med fokus på bekæmpelse af de vantro og frafaldne i Danmark og i udlandet.
- Kombinationen af militant retorik – sammen med øvrige radikaliseringsaktiviteter - kan bidrage til at radikalisere personer i en militant islamistisk retning og derved øge sandsynligheden for, at personer kan blive rede til at udføre voldelige handlinger, herunder terror.
- Vi ved fra sager – i Danmark såvel som i udlandet – at militant islamistisk retorik har haft indflydelse på personer, der har planlagt eller gennemført terrorhandlinger.

Rekrutteringsstrategi i islamistiske miljøer

- Der foregår en aktiv rekruttering til miljøerne. Det opsøgende arbejde foregår bredt i miljøer, hvor unge færdes, i visse moskeer samt via sociale medier. Derefter udvælges personer, der modtager en mere fokuseret indslusning i private fora til en militant islamistisk ideologi.

- CTA vurderer, at der er en stigende tendens til, at kriminelle færdes i eller tilslutter sig islamistiske miljøer, som sympatiserer med militant islamisme. Islamistiske grupper har forsøgt at rekruttere medlemmer fra kriminelle miljøer. CTA vurderer, at et mindre antal personer med tilknytning til kriminelle miljøer i Danmark, herunder bandemiljøer, er udrejst til Syrien.
- CTA vurderer, at Syrien er blevet et samlingspunkt for gruppernes rekrutteringsaktiviteter, og at grupperne er aktive i at assistere personer i deres udrejse til Syrien.
- Personer, der er hjemvendt fra konflikten i Syrien, spiller ofte en særlig rolle i miljøerne, herunder i den løbende rekruttering og i forhold til at få nye personer til at rejse til Syrien.

PET's forebyggende arbejde mod voldelig ekstremisme

- Det er som bekendt PET's opgave at forebygge, efterforske og modvirke foretagender og handlinger, der udgør eller vil kunne udgøre en fare for Danmark som et selvstændigt, demokratisk og sikkert samfund.
- PET skal endvidere arbejde for tryghed, sikkerhed, fred og orden i samfundet og for den enkeltes tryghed og sikkerhed.
- PET skal fremme det formål gennem forebyggende, hjælpende og håndhævende virksomhed.
- PET har derfor til stadighed fokus på at sikre den enkeltes retssikkerhed og værne om de grundlæggende friheds- og menneskerettigheder, herunder den enkeltes ret til respekt for privat- og familieliv og til at gøre sine synspunkter gældende i den demokratiske samfundsdebat.
- Det betyder, at PET løbende vurderer, hvad der er det mest effektive og mindst indgribende middel for at imødegå radikalisering og voldelig ekstremisme – både i politiske og religiøse afskygninger.

- Og det betyder, at PET løbende nøje vurderer, hvornår der er brug for retshåndhævelse og, hvornår der er brug for forebyggelse.
- Det trusselsbillede, som vi står overfor i dag, er kendetegnet ved at være både komplekst og dynamisk.
- PET har derfor siden 2008 været en af de efterretningstjenester, der mest proaktivt har engageret sig i tidlige forebyggende indsatser i tæt samarbejde med lokale myndigheder, civilsamfundets organisationer og ressourcepersoner.
- Det har PET gjort i bevidstheden om, at der er brug for stærke partnerskaber og for en tillidsfuld dialog med mange dele af PET's omverden for bedst muligt at kunne tage vare på Danmarks sikkerhed.
- Det er nemlig vigtigt at være opmærksom på, at radikaliserings og voldelig ekstremisme ikke alene er et sikkerhedsproblem – det er også en social problematik, hvor lokale myndigheder og civilsamfundet spiller en vigtig rolle.
- Det grundlæggende princip for PET's forebyggende arbejde er derfor at aktivere, støtte og opbygge partnerskaber med andre, der kan bidrage til at modvirke voldelig ekstremisme.
- Foruden politikredse og kommuner arbejder PET derfor også tæt sammen med Socialstyrelsen under Socialministeriet.
- PET's forebyggende arbejde har tre hovedspor: Outreach og dialog med civilsamfund; Opbygning af kapacitet og viden hos professionelle faggrupper og Exit-forløb målrettet personer, der allerede er en del af et ekstremistisk miljø.

DIALOG

- PET er systematisk i dialog med personer og grupper med indsigt og indflydelse i lokalmiljøer, der har været berørt af voldelig ekstremisme eller risikerer at blive det.

- Formålet med dialogen er at bidrage til at afmystificere PET og opbygge tillid. Derudover har dialogen til hensigt at styrke lokale kræfters vilje og evne til at tage ejerskab for vores fælles sikkerhed og gribe ind overfor for eksempel radikaliserings af unge, som vi aktuelt ser det i forbindelse med konflikten i Syrien.
- For at den tillidsskabende indsats giver mening, er det nødvendigt at dialogen også bliver ført med personer og grupper, der IKKE har stor tillid til PET eller til samfundet generelt - og som kan have kontroversielle synspunkter.
- I flere tilfælde har det vist sig, at denne - til tider uenige - dialog er et væsentligt redskab mod voldelig ekstremisme.
- Det er hyppigt netop via disse personer og grupper, at PET har mulighed for at nå de mest udsatte miljøer og personer og sætte ind før problemerne udvikler sig til trusler.

VIDEN OG RÅDGIVNING

- Et andet vigtigt element i PET's forebyggende arbejde er uddannelse og rådgivning af professionelle faggrupper i for eksempel kommuner og politikredse. Sammen med Socialstyrelsen underviser PET blandt andet personer i de lokale SSP-samarbejder i, hvordan man kan forebygge ekstremisme - på samme vis som man allerede forebygger andre former for mistro og risikoadfærd.
- På tværs af landets politikredse og kommuner eksisterer der derfor i dag et netværk af professionelle med særlig viden om forebyggelse af radikaliserings og ekstremisme.
- Et konkret resultat heraf er, at langt flere sager om tidlig bekymring, der før ville være havnet på PET's bord, nu kan håndteres tidligt, effektivt og mindre indgribende.
- Og lægger PET lægger nu løbende sager om tidlig bekymring ud til de lokale kriminalpræventive samarbejder, når det er relevant at iværksætte en bred forebyggende indsats.

EXIT

- Nogle af de personer, der færdes i ekstremistiske miljøer, tror fuldt og fast på, at vold er vejen frem. Andre er knap så sikre, men bliver hængende i miljøet af forskellige årsager.
- På baggrund af en konkret vurdering fører PET EXIT-samtaler med sådanne personer for at hjælpe dem ud af radikaliserede miljøer. Gennem samtalerne forsøger PET at skabe forståelse for alternativer til ekstremismen og sætter fokus på konsekvenserne af en voldelig ekstremistisk løbebane.
- Når den forståelse er skabt, kan andre myndigheder eller lokale kræfter tage over og støtte op om personen, så han eller hun forbliver ude af det ekstremistiske miljø.
- I flere tilfælde har EXIT-samtaler med personer, der er en del af et ekstremistisk miljø, ført til, at de har bevæget sig væk fra ekstremistiske handlinger – aktuelt for eksempel ved at afbryde planer om at rejse til Syrien for at kæmpe for islamistiske oprørsgrupper.
- Det er samlet set erfaringen, at den forebyggende indsats er et nødvendigt supplement til PET's efterforskende og retshåndhavende indsats.
- Den forebyggende indsats er med til at spare tunge ressourcer på efterforskningsindsatser, og den medvirker til at sikre, at indsatsen mod radikalisering og voldelig ekstremisme sker ved anvendelse af det mindst indgribende effektive middel.

Forebyggelsesarbejdet i forhold til "foreign fighters" i Østjylland

- Aarhus er en af de byer, der har været berørt af "foreign fighters" problematikken i.f.m. konflikten i Syrien.
- Aarhus og Østjyllands Politi er også eksempler på, hvad der kan opnås med en satsning på forebyggelse lokalt.

- Indsatsen blev oprindeligt iværksat efter en henvendelse fra PET i 2006 i.f.m. PET's såkaldte "politi mod terror" kampagne, der sigtede mod at inddrage og aktivere politikredsene yderligere i indsatsen for at holde Danmark sikkert.
- Østjyllands Politis indsats er i dag velkonsolideret og er opbygget på samme måde som andre kriminalitetsforebyggende indsatsler og gennemføres i tæt samarbejde med Aarhus kommune og andre aktører. Målet med indsatsen er at forebygge både politisk og religiøs radikaliserings.
- Et væsentligt udgangspunkt for indsatsen har været budskabet: "Du kan have de holdninger du har lyst til, men du må ikke lave kriminalitet".
- Dette udgangspunkt har tilladt Østjyllands Politi at komme i dialog med en række personer med ekstremistiske holdninger. Erfaringen er, at også personer med ekstremistiske holdninger har problemer i livet, som de kan motiveres til at tale med myndighederne om.
- I september 2012 blev det første gang bemærket, at unge drog fra Aarhus til Syrien. Siden har den forebyggende indsats også haft fokus på dette emne.
- Østjyllands Politi har flere gange offentligt og også på et borgermøde i maj 2013 klart frarådet unge at rejse til Syrien.
- Samtidig er forskellige initiativer sat i gang målrettet de unge, som overvejer at drage af sted, samt deres familier.
- Det drejer sig om **forældrenetværk**, hvor der tilbydes rådgivning og vejledning til forældre med sønner eller døtre, som overvejer at tage af sted eller er taget af sted. Forældrenetværket sigter mod at hjælpe forældrene med at forhindre eller begrænse deres børns involvering i ekstremistiske miljøer og aktiviteter. Østjyllands Politi understøtter også netværk mellem forældrene.

- Et **mentorprogram** målrettet unge som overvejer at drage til Syrien. Disse kan tilknyttes en mentor fra et veluddannet mentorkorps med henblik på at forebygge rejsen.
- Endelig drejer det sig om et **efterværn**. I regi af dette og efter grundig visitation kan hjemvendte fra konflikten i Syrien modtage mentor- eller psykologstøtte og støtte til at vende tilbage til uddannelse eller arbejde for derved at forebygge, at de forbliver eller bevæger sig længere ind i et ekstremistisk miljø
- Med baggrund i disse forskellige initiativer har det været muligt for Østjyllands Politi at danne sig et overblik over antallet af syrienrejsende fra Aarhus. I forbindelse med efterværnet har Østjyllands Politi f.eks. erfaret, at forældre som har fået støtte, straks henvender sig, når deres sønner er kommet hjem.
- Dette forbedrer myndighedernes overblik og muliggør hurtig iværksættelse af passende initiativer med henblik på at forebygge og inddæmme en potentiel trussel.
- Omkring årsskiftet havde Østjyllands Politi kendskab til 27 syrienrejsende fra Aarhus. Samtidig kunne det konstateres, at 22 af dem havde haft forbindelse til moskeen på Grimhøjvej.
- Disse tal blev offentliggjort i januar netop for at signalere til forældre, at de skulle være bekymrede, hvis deres sønner begyndte at færdes i moskeen på Grimhøjvej.
- Samtidig tog Østjyllands Politi kontakt til moskeens bestyrelse, der efter en indledende dialog anerkendte, at der var tale om et problem, som de ønskede at være i dialog med myndighederne om at dæmme op for.
- Siden januar måned har der været holdt en række møder med bestyrelsen, og ved deres hjælp er der også kommet en møderække i gang med en gruppe meget religiøse unge, hvorfra de 22 syrienrejsende tilsyneladende primært er rekrutteret.

- Der er tale om unge, der alle er meget religiøse og som ønsker at foretage sig noget aktivt i forbindelse med konflikten i Syrien. Dialogen sigter mod at tydeliggøre alternativer til at rejse til Syrien og i stedet kanalisere engagementet i lovlige og konstruktive retninger.
- Siden januar måned har vi ikke kendskab til, at unge med relation til moskeen er rejst til Syrien. Enkelte er taget af sted fra Aarhus, men i et tæt samarbejde med familierne er de blevet standset inden de nåede den syriske slagmark.
- Som opfølgning på det allerede eksisterende efterværn er et decideret exit-program ved at være klar til brug. Det kommer til at indeholde de samme elementer som findes i forbindelse med klassiske bande exit-programmer. Men vil også synliggøre, at det danske demokrati ikke er en hindring for at være religiøs. Desuden vil programmet omfatte en intensiv mentorindsats med fokus på at socialisere exit-kandidaten ind i samfundet.